

vergadering **36**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Plenaire Morgenvergadering

van 20 mei 2015

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	3
VERONTSCHULDIGINGEN	3
UITREIKING VAN DE GOUDEN EREPENNINGEN 2014	3
Inleidende toespraak	3
Laudatio voor het Centrum ter Preventie van Zelfdoding	5
Laudatio voor Chiro Brussel	6
Laudatio voor Meters & Peters vzw	8
Laudatio voor de Nationale Boomgaardenstichting	10
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	12

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– De vergadering wordt geopend om 11.03 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Björn Anseeuw, Sabine de Bethune, Annick De Ridder, Bert Maertens, Valerie Taeldeman, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters, Herman Wynants: ambtsverplichtingen;

Anke Van dermeersch: familieverplichtingen;

Ingeborg De Meulemeester, Guy D'haeseleer, Yasmine Kherbache, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Sabine Vermeulen: gezondheidsredenen;

Barbara Bonte: zwangerschapsverlof.

Van de regering zijn verontschuldigd: minister-president Bourgeois en de ministers Turtelboom en Muyters.

UITREIKING VAN DE GOUDEN EREPENNINGEN 2014

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de uitreiking van de Gouden Erepenningen 2014 aan het Centrum ter Preventie van Zelfdoding, Chiro Brussel, Meters & Peters vzw en de Nationale Boomgaardenstichting, allemaal vrijwilligersorganisaties.

Mag ik de ontvangstmedewerker verzoeken de vertegenwoordigers van de laureaten naar hun plaats te begeleiden?

– De vertegenwoordigers van de laureaten nemen plaats op de eerste rij van de regeringsbanken. (Applaus)

Inleidende toespraak

De voorzitter: Geachte ministers, beste collega's, en vooral, beste laureaten – en dat zijn mevrouw Kirsten Pauwels voor het Centrum ter Preventie van Zelfdoding, mevrouw Maaïke Bruwaert voor Chiro Brussel, de heer Flip Voets voor de vzw Meters & Peters en de heer Ludo Royen voor de Nationale Boomgaardenstichting –, namens ons allen heet ik de vertegenwoordigers van de vier vrijwilligersorganisaties en hun genodigden hartelijk welkom in het Vlaams Parlement.

Met deze erepenningen huldigt het Vlaams Parlement om de twee jaar mensen die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de Vlaamse Gemeenschap. In het verleden hebben we al erepenningen uitgereikt voor onder meer economie, beeldende kunst, wetenschap, sport en muziek. Vandaag is het de beurt aan de vrijwilligers en het vrijwilligerswerk in Vlaanderen.

De meest recente cijfers uit de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) van 2014 tonen aan dat een vijfde van de volwassen Vlamingen vrijwilligerswerk doet. Dat betekent dat er in Vlaanderen 900.000 vrijwilligers zich inzetten. Wellicht is dat cijfer

onderschat: er zijn zeker veel meer vrijwilligers, omdat heel veel mensen niet 'officieel' aan vrijwilligerswerk doen.

Sommigen doen dat elke dag opnieuw, anderen maken zich bij momenten vrij. De een geeft veel tijd, de ander wat minder. Mannen scoren volgens de VRIND-cijfers met 23 procent hoger dan de 17 procent van de vrouwen die vrijwilligster zijn, en tussen 25 en 45 jaar ligt het vrijwilligerswerk merkelijk lager, namelijk op circa 17 procent, dan bij de andere leeftijdsgroepen.

Wij hebben dit jaar voor het vrijwilligerswerk gekozen omdat het onze overtuiging is dat vrijwilligerswerk en vrijwilligers een enorme maatschappelijke meerwaarde hebben. Ze zijn het levende bewijs van solidariteit en belangeloze inzet voor de samenleving.

Uit de kandidaten die de Vlaamse volksvertegenwoordigers voor de Gouden Erepenningen 2014 hebben voorgedragen, selecteerde het Uitgebreid Bureau van ons parlement vier laureaten, waarbij ieder voor een specifieke sector staat waarin vrijwilligerswerk onontbeerlijk is: het Centrum ter Preventie van Zelfdoding namens de zorgsector, Chiro Brussel namens de jeugdbewegingen, de vzw Meters & Peters namens de inburgeringsinitiatieven en de Nationale Boomgaardenstichting namens de leefmilieusector.

Het Vlaams Parlement wil met de toekenning van deze Gouden Erepenningen 2014 hulde brengen aan alle vrijwilligers en de meer dan tweeduizend vrijwilligersorganisaties die in Vlaanderen actief zijn. Zeker nu de overheid moet bezuinigen, spelen de vrijwilligers een niet te onderschatten rol in de samenleving.

Maar hier dreigt een gevaar. Vrijwilligersorganisaties krijgen wel steeds meer symbolische erkenning van de overheden, maar financiële erkenning en institutionele omkadering blijven een heikel punt. Vrijwilligers mogen niet het gevoel krijgen dat ze door de politici worden gezien als een gratis oplossing voor maatschappelijke tekorten in de huidige besparingscontext.

De Vlaamse overheid levert in haar beleid al behoorlijk wat ondersteuning, en ook in het huidige regeerakkoord zet de Vlaamse Regering sterk in op vrijwilligerswerk. Zo voorziet het regeerakkoord onder meer in een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid. Ik citeer: "De bescherming van vrijwilligers is nu te fragmentarisch geregeld, met diverse ongelijkheden tot gevolg. De toenemende bureaucratisering zet een rem op het vrijwilligerswerk. We ontwikkelen daarom een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid."

Samen met de leden van het Vlaams Parlement zal ik erop toezien dat deze ambitie wordt waargemaakt. Maar bovenal willen wij met de uitreiking van deze erepenningen ertoe bijdragen dat het vrijwilligerswerk een hoger aanzien en het respect krijgt dat het verdient.

Ik verwelkom hier in ons halfrond ook het muziekensemble Il Sogno, dat de zitting zal opluisteren met enkele muziekfragmenten.

Il Sogno is het muziekensemble van De Lovie, een centrum voor personen met verstandelijke handicap uit de Westhoek. 'Il Sogno', Italiaans voor 'de droom' werd in 1995 opgericht. De groep bestaat uit Rudy Iemants, Martin Mahieu, Mathieu Lemaitre, Rik Rabaey, Gregory Soetaert, Inez Vanalderweireldt, Inge van der Weijde en Saskia Van Poelvoorde. De achtkoppige band bespeelt een uitgebreid instrumentarium en een ruim palet aan emoties: van ontroering tot onbegrensde vrolijkheid. Zij mogen al meteen de toon zetten voor deze bijeenkomst.

Laudatio voor het Centrum ter Preventie van Zelfdoding

Il Sogno speelt 'Breek de Stilte' van Stef Bos. (Applaus)

De voorzitter: Mevrouw Pauwels, u bent directeur van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding, met als bekende dienst de Zelfmoordlijn 1813. Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding is een vzw met als basisdoelstelling het voorkomen van zelfdoding. Dat doen jullie al sinds 1979. Vorig jaar vierde u hier in het Vlaams Parlement nog het 35-jarig bestaan van uw centrum.

Zelfdoding lijkt een vast bericht te worden in het dagelijks nieuws. In ons land beslissen dagelijks zes mensen om een einde te maken aan hun leven. Europese suïcidecijfers tonen aan dat België met een vijfde plaats bijzonder hoog scoort. Niemand kan de problematiek nog ontkennen.

In 2014 beantwoordde de Zelfmoordlijn in totaal 14.536 oproepen. Dat is een stijging met bijna 29 procent ten opzichte van het jaar voordien en het hoogste aantal ooit. Met de algemene bekendheid groeit nog het belang van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding. Enerzijds is het positief dat de belangstelling voor het centrum stijgt, maar tegelijkertijd vergroot daardoor de druk op de medewerkers om de crisisopvang en de expertise verder uit te bouwen.

Mevrouw Pauwels, u staat in voor de dagelijkse leiding van het team van professionele medewerkers. Maar zoals u zelf op uw website van het centrum aangeeft, vormen de vrijwilligers van de Zelfmoordlijn 1813 de motor van het centrum. De Zelfmoordlijn 1813 is dankzij de vrijwilligers permanent, 24 uur op 24, bereikbaar voor mensen met suïcidale gedachten, mensen uit hun omgeving en nabestaanden. De vrijwilligers zijn beschikbaar voor mensen in nood die geen professionele hulpverlener kunnen of willen consulteren. Zij vormen een brugfunctie tussen professionele en helemaal geen hulp, zij bieden steun, complementair aan betaalde professionelen.

Door in anonimiteit actief en respectvol te luisteren, stimuleren de vrijwilligers de zelfredzaamheid van de oproeper en trachten zij samen met hem of haar het moment van crisis te overwinnen. De maatschappelijke bijdrage van deze vrijwilligers is dus erg waardevol. Zoals zij zelf getuigen: "Het is maar een gesprek, maar tegelijk redden wij levens."

Maar het werk van deze vrijwilligers is ook zeer veeleisend. Zij hebben bijzondere kwaliteiten nodig: ze moeten actief kunnen luisteren, empathisch en niet-beoordelend zijn. Zij moeten de crisissituatie goed kunnen inschatten en zelfs directief kunnen optreden bij levensbedreigende situaties. Dit vraagt uiteraard een grondige selectie, deskundige opleiding en supervisie van deze vrijwilligers.

Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding staat zelf in voor de deskundigheid van de vrijwilligers. Na een doorgedreven opleiding en gesteund door een permanente vorming en begeleiding, bieden de vrijwilligers een luisterend oor, zowel aan de telefoon als bij de online gesprekken. Zo blijkt uit een onderzoek dat uw vrijwilligers, wat de kwaliteit van de gesprekken betreft, even goed tot zelfs beter scoren dan professionele hulpverleners. De hoge score zou worden toegeschreven aan de zeer specifieke expertise en constante training van de gespreksvaardigheden van de vrijwilligers bij het voeren van crisisgesprekken rond zelfdoding.

Mevrouw Pauwels, als ik in uw jaarverslag de uitdagingen bekijk voor 2015, dan kan ik alleen maar vaststellen dat u en uw medewerkers zeer gedreven en creatief zijn in de verdere uitbouw van uw centrum en dat u uw vrijwilligers in het hart draagt. U somt voor 2015 de volgende speerpunten op: de ontwikkeling van een app voor suïcidale personen en hun omgeving, het vrijwilligersbestand verder uitbreiden in twee golven van wervingscampagne en opleidingsreeksen,

de ontwikkeling van een e-learningtool voor online moderatoren, een open vormingsaanbod voor de werkvloer en privétherapeuten, en een vernieuwd vrijwilligersbeleid.

Dat vernieuwd beleid is het gevolg van een grote toestroom van nieuwe vrijwilligers in 2014, dat op zijn beurt het resultaat was van een grote wervingscampagne die uw centrum opzette. Die stijging van het aantal vrijwilligers toont ontegensprekelijk aan dat het engagement voor vrijwilligerswerk in Vlaanderen en in het bijzonder in de sector van zorg en gezondheid nog bijzonder hoog is.

Mevrouw Pauwels, ik overhandig u de Gouden Erepenninng als waardering voor de inzet van de vrijwilligers in de sector van zorg en gezondheid, maar ook in het bijzonder voor de vrijwilligers van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding omdat zij er altijd zijn voor mensen in nood.

– De voorzitter overhandigt de gouden erepenning en de oorkonde aan mevrouw Kirsten Pauwels. (Applaus)

Mevrouw Kirsten Pauwels, directeur Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ): Geachte voorzitter, geachte parlementsleden, dames en heren, het is een heel grote eer om in naam van de vrijwilligers van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ) deze gouden erepenning in ontvangst te mogen nemen. Exact 652 vrijwilligers hebben de voorbije 36 jaar vanuit ons centrum meer dan 210.000 gesprekken gevoerd aan de Zelfmoordlijn, nu Zelfmoordlijn 1813.

Die mensen volgen een zeer zwaar opleidingstraject, daarna verwachten we dat ze zich vier uur per week, dag en nacht inzetten om gesprekken te voeren met mensen die vaak erg diep zitten en geen andere uitweg meer zien dan zelfmoord te plegen. Gesprek na gesprek verwachten we dat ze het beste uit zichzelf halen, en toch zichzelf zo veel mogelijk tussen haakjes zetten, om zo de persoon aan de andere kant van de lijn of het computerscherm door de suïcidale crisis te loodsen.

Daarbovenop vragen we ook nog dat ze anoniem blijven, en hun vrijwilligerswerk in alle stilte doen, waardoor ze zelfs bij onderscheidingen als deze niet in de spotlights kunnen of mogen treden. Dé CPZ-vrijwilliger bestaat eigenlijk niet, net zoals dé suïcidale persoon niet bestaat. We hebben ze in alle maten en kleuren, van prille twintiger tot late tachtiger, van kapper tot ingenieur, van Oostendenaar tot Hasselaar, van meer dan dertig jaar actief tot net gestart, maar allemaal met eenzelfde doel: mensen in alle openheid over hun zelfmoordgedachten laten spreken, omdat we weten dat dit levens redt.

Een erkenning zoals deze moedigt ons aan om voort te doen, en te blijven bijdragen aan de preventie van zelfdoding in Vlaanderen. Ik wil u namens elk van onze vrijwilligers dan ook van harte danken voor deze onderscheiding. Dank u wel. *(Applaus)*

Laudatio voor Chiro Brussel

Il Sogno speelt 'Mia' van Geert Bonne, Luc De Vos en Wout De Schutter. (Applaus)

De voorzitter: Mevrouw Bruwaert, u bent als vrijwilligster actief binnen de diverse niveaus van Chirojeugd Vlaanderen en op lokaal vlak voor Chiro Brussel. Chiro Brussel heeft u genomineerd om in haar naam de Gouden Erepenninng in ontvangst te komen nemen omdat u – en ik citeer – “zich met hart en ziel voor talloze projecten inzet en voor veel afdelingen al een verschil hebt gemaakt”.

In een stedelijke context als die van Brussel is het niet evident om een jeugdvereniging op te zetten. Het is een grote uitdaging om Chirogroepen in een grootstad draaiende te houden. U moet er samen met uw collega's veel drempels

overwinnen. Toch slaagt u er samen met hen in een plek te veroveren en dat goed te doen.

Chiro Brussel omvat inmiddels 11 groepen, 130 leiders en leidsters, en zo'n 1000 kinderen. Zij tonen aan dat ook in deze tweetalige en multiculturele stad kinderen en jongeren ervan houden om zich samen uit te leven in de stad.

Chirojeugd Vlaanderen is met meer dan 15.000 leiders en kadervrijwilligers, en met 86.000 leden de grootste jeugdbeweging in Vlaanderen. Een jeugdbeweging als de Chiro brengt kinderen en jongeren in hun vrije tijd samen, zonder onderscheid. Via spel laten ze hen ervaringen opdoen, leren ze hen samenleven en bieden ze hun een kijk op zichzelf en op de wereld. Een jeugdbeweging biedt dus meer dan spel. Zij zet jongeren aan om een engagement op te nemen in de buurt en de samenleving. Zij vormt hen tot geëngageerde en kritische wereldburgers.

Mevrouw Bruwaert, het bijzondere aan de inzet van vrijwilligers bij jeugdbewegingen is dat ze worden gedragen door jongeren tussen 18 en pakweg 25 jaar. Het verloop is er veel groter dan bij andere verenigingen of organisaties die met oudere vrijwilligers werken. Die permanente wissel maakt dat vrijwilligheid bij jeugdbewegingen nog fragieler is dan in andere organisaties.

En toch blijkt dat, ondanks de enorme toename van de commerciële vrijetijdsbesteding, de uitbreiding van de media zoals tv, internet, sociale media, gsm, enzovoort, maar ook de ontzuiling die ook voor de jeugdbewegingen geldt, de participatie bij de jeugdverenigingen niet daalt. Sterker nog, deze vorm van participatie is nog nooit zo hoog geweest in Vlaanderen. Het is dan ook bemoedigend dat zoveel jonge vrijwilligers zoals u zich nog dagelijks belangeloos inzetten voor de begeleiding van de allerjongsten.

Mevrouw Bruwaert, als blijk van erkenning voor uw inzet in Chiro Brussel overhandig ik u namens het Vlaams Parlement de Gouden Erepennen 2014. Ik heb een extra reden om daar heel blij om te zijn: ik ben namelijk zelf chiroleider geweest. *(Applaus)*

Dit applaus was niet voor mij, maar voor mevrouw Bruwaert, want met de toekenning van deze Gouden Erepennen wil het Vlaams Parlement op feestelijke wijze eer betuigen aan alle vrijwilligers in alle jeugdbewegingen van Vlaanderen.

– De voorzitter overhandigt de gouden erepenning en de oorkonde aan mevrouw Maaïke Bruwaert. (Applaus)

Mevrouw Maaïke Bruwaert, Chiro Brussel: Dames en heren, ik wil het Vlaams Parlement bedanken voor deze erkenning van het vrijwilligerswerk in het algemeen en dat van Chiro Brussel in het bijzonder.

Vrijwillig iets doen, heeft een meerwaarde voor iedereen, niet alleen voor de medemens, maar ook voor jezelf. Wat je erdoor leert, ervaart, beleeft en ontdekt, vormt mee wie hij is. Het zit in ieder van ons, het moet er alleen maar uitkomen. Gelukkig is dat voor veel mensen het geval. Het vrijwilligerswerk is het cement van de samenleving, zeker in een stad als Brussel. Voor ieder van hen een dikke proficiat en een grote dankjewel.

Ik voel me trots om hier in naam van alle vrijwilligers van Chiro Brussel te staan. Chiro in de stad is een uitdaging waar wekelijks honderden jongeren werk van maken. Met volle goesting zetten ze zich in voor kinderen en jongeren in hun buurt, hier in onze hoofdstad. Ze creëren een plek waar je kunt spelen, leren, genieten, ravotten, ontdekken en onbezorgd kunt opgroeien. Dat is niet altijd evident. Het bewijst nog meer dat dit in een Brusselse context een absolute meerwaarde heeft. Chapeau!

Brussel telt elf Chiro-afdelingen, 130 leiders en meer dan duizend leden. In Anderlecht en Molenbeek, van Koekelberg tot Oudergem, overal kun je ze vinden. Elke zondag opnieuw zijn ze te herkennen aan hun motivatie, hun goesting, hun creativiteit en hun energie. Deze jonge mensen worden daarenboven ondersteund door ouders, oud-leiding, gewest Ket, de Stadslong, het Verbond Brussel en Chirojeugd Vlaanderen. Dat gebeurt ook allemaal vrijwillig. In september 2015 gaat in Schaarbeek zelfs een nieuwe groep van start. Enkele vrijwilligers – uiteraard – stellen alles in het werk om Chiro Schaarbeek opnieuw op de kaart te zetten. Je kunt er niet naast kijken: de jeugd is in beweging.

Ik wil bij dezen ook iedereen uitnodigen op 12 september in het Jubelpark. Alle Chiro-leidingen uit Vlaanderen en Brussel worden er getrakteerd op een spetterende start van het nieuwe Chiro-jaar. Je zult er zien dat Chiro en Chiro in de stad leeft, meer dan ooit!

Tot slot wil ik zelf nog enkele mensen bedanken, eerst en vooral mijn ouders. Zij hebben het mee mogelijk gemaakt dat ik men voor de Chiro kon engageren. Zonder hun goede voorbeeld, steun, hulp en raad zou dit niet mogelijk zijn geweest. Ik wil ook de vele mensen bedanken die ik op mijn lange weg als vrijwilliger heb mogen ontmoeten. Samen deelden we onze passie, ons engagement, onze goesting. Deze erkenning is ook voor jullie. Proficiat! Een voor iedereen die als vrijwilliger met iets bezig is: doe zo voort! Merci, ge doet dat goed!

En als je het mij vraagt: Chiro. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Bruwaert, u hebt me net verteld dat u ouder bent dat ik denk. (*Gelach*)

Er staat dat het om jongeren tussen 18 jaar en pakweg 25 jaar oud gaat. Ik zal uw leeftijd niet meedelen.

Wat Chiro betreft, zegt mijn kleindochter altijd het volgende: "Chiro zo" (*De voorzitter steekt zijn duim omhoog*) en "Scouts zo" (*De voorzitter houdt zijn duim omlaag. Rumoer*)

Dat zegt mijn kleindochter. Daar moeten we tegen kunnen.

Laudatio voor Meters & Peters vzw

Il Sogno speelt 'Hallelujah' van Leonard Cohen. (Applaus)

De voorzitter: Mijnheer Voets, u bent voorzitter van de vzw Meters & Peters. De vzw Meters & Peters is een Antwerpse vrijwilligersorganisatie die door Nederlandse taalbevordering bijdraagt tot een betere integratie van jonge anderstalige nieuwkomers. U kunt daarbij een beroep doen op meer dan honderd vrijwilligers.

Uw vzw bestaat al sinds 2000 en werd opgericht door Marleen Van Ouytsel, die vorig jaar in juli na een lange en moedige strijd tegen kanker is overleden. Zij was de stichteres en gedurende vijftien jaar de dynamische voorzitter van Meters & Peters.

Anderstalige kinderen die pas in Antwerpen aankomen, vinden niet altijd gemakkelijk aansluiting bij het onderwijs. Daar wil Meters & Peters iets aan doen. In 2000 was in Antwerpen een noodsituatie ontstaan omdat er in de scholen geen plaats kon worden gevonden voor kinderen van nieuwkomers. Toen groeide bij vrijwilligers het plan om deze kinderen tijdens de zomer op een prettige manier kennis te laten maken met onze taal en cultuur. Het was de start van Meters & Peters én van de Zomerschool.

Mijnheer Voets, de Zomerschool Nederlands blijft het bekendste initiatief van Meters & Peters. Elk jaar in juli en augustus organiseert u met vrijwilligers een

zomerschool voor kinderen van 6 tot en met 12 jaar die nog maar pas in ons land zijn aangekomen, om hen al spelenderwijs Nederlands te leren. In de loop der jaren is de Zomerschool echter verder uitgebouwd en uitgebreid met meerdere andere projecten en initiatieven. Inmiddels organiseren jullie allerlei andere activiteiten waarbij de kinderen hun vaardigheden kunnen ontwikkelen. Zo zijn er het voorleesproject 'de Boekentoren', de taalbegeleiding tijdens het schooljaar, de bezoeken aan het theater HETPALEIS, het Portrettenproject en het Zing-Zang-Zong Kinderkoor. De kinderen sluiten er vriendschap en maken op een prettige manier kennis met de mogelijkheden die de stad hun biedt.

Meters & Peters is al verscheidene keren bekroond voor zijn creatieve aanpak. In 2005 ontving uw Zomerschool Nederlands 'De Pluim', de hoogste onderscheiding voor wie zich belangeloos inzet voor de samenleving, uitgereikt door de Koning Boudewijnstichting. In 2008 verkoos het VTM-programma 'Trots Van Vlaanderen' de raad van bestuur van Meters & Peters als team van het jaar.

Mijnheer Voets, de werking van Meters & Peters is volledig in handen van vrijwilligers. In de loop der jaren hebt u een beroep kunnen doen op honderden vrijwilligers. Hun inzet wijst op hun bekommernis voor de toekomst van jonge kinderen en de integratie in hun nieuwe leven. Ze zijn ervan overtuigd dat alle kinderen kansen moeten krijgen. De vrijwilligers in de inburgeringssector zoals Meters & Peters maken zichtbaar wat engagement betekent voor een diverse samenleving en voor de emancipatie van burgers met migratieachtergrond. De toekomst van het diverse Vlaanderen wordt gemaakt door wie elke dag van onderuit aan een solidaire samenleving werkt. Vrijwilligersorganisaties spelen daarin een belangrijke rol.

De vzw Meters & Peters staat hier vandaag als vertegenwoordiger voor alle zelforganisaties die met vrijwilligers werken in de inburgeringssector. Al deze vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties verdienen grote waardering vanwege de Vlaamse Gemeenschap. Daarom overhandig ik u als blijk van erkenning namens het Vlaams Parlement de Gouden Erepennen 2014.

– De voorzitter overhandigt de gouden erepenning en de oorkonde aan de heer Flip Voets. (Applaus)

De heer Flip Voets, voorzitter Meters & Peters: Voorzitter, ministers, dames en heren van het Vlaams Parlement, dames en heren, beste vrienden, het is voor mij een grote eer om deze Gouden Erepennen in ontvangst te mogen nemen. Ik doe het in naam van al onze vrijwilligers, want het is aan hen dat de erkenning toekomt. Ze zijn met meer dan 100, ook dit jaar opnieuw wanneer op 1 juli voor de 16e keer onze zomerschool van start zal gaan en we een 120 nieuwkomerskinderen 6 weken lang zullen onderdompelen in de Nederlandse taal, en ze tegelijk een hele reeks vaardigheden willen bijbrengen in een leerrijke maar ook prettige omgeving.

Het zijn onze vrijwilligers – en voorzitter, het zijn vooral vrijwilligsters bij ons –, die zich een week, twee weken of zelfs langer zullen inzetten voor de zomerschool. En anderen zullen in het najaar de fakkel overnemen en iedere week verhalen gaan voorlezen bij de kinderen thuis of ze zullen met de kinderen een toneelvoorstelling gaan bijwonen in jeugdtheater HETPALEIS. Kwestie van ze te blijven opvolgen, tijdens het eerste jaar dat onze kinderen op een reguliere school zullen doorbrengen.

Dat alles was er nooit gekomen zonder het initiatief en de bezieling van onze stichtend voorzitter, Marleen Van Ouytsel, aan wie ik deze erepenning graag wil opdragen. Het is Marleen die in het jaar 2000 de reflex heeft gehad om in een crisissituatie, waarbij kinderen niet meer in de school konden worden ingeschreven, van de nood een deugd te maken en de vakantieperiode te

gebruiken om de verloren tijd in te halen. Zo is de idee van een zomerschool geboren, en het model heeft ondertussen op veel plaatsen in Vlaanderen navolging gekregen. Het was Marleen die mensen overtuigd en gemotiveerd heeft. Het is Marleen die vijftien jaar lang onze vereniging heeft geleid en ons blijvend heeft geïnspireerd. Wij zetten haar werk voort, maar we missen haar nog elke dag.

Dames en heren politici, ik wil u van harte danken voor deze blijk van erkenning. U hebt in uw grote wijsheid natuurlijk een goede keuze gemaakt. We zullen de laatsten zijn om dat te betwisten. Inburgering, taalverwerving: het zijn de noodzakelijke bouwstenen voor een integratie van de nieuwkomers in onze samenleving. Noodzakelijke bouwstenen, maar niet voldoende bouwstenen. Want met taalkennis alleen houdt het niet op. Andere drempels kunnen een vlotte integratie in de weg staan.

Ook wij als ontvangende samenleving moeten openstaan voor de nieuwkomers en ze kansen bieden. Als Fatima een diploma heeft en perfect Nederlands praat, maar niet voor een sollicitatiegesprek wordt uitgenodigd, als Hassan moeite heeft om een degelijke woning te kunnen huren, dan zijn ook dat drempels die moeten worden weggenomen. Discriminatie, racisme: ze kunnen zeer demotiverend werken voor de betrokkene. Het risico bestaat dat wie ze ondergaat, zich ook afkeert van de samenleving. Ook die problemen moeten worden aangepakt en ook hiervoor rekenen we op u, dames en heren politici. Zodat het taaltraject, die eerste stap in het integratieproces – waaraan wij graag ons steentje blijven bijdragen –, niet nutteloos is maar leidt tot een samenleving waar iedereen zijn plaats vindt en zich echt thuis kan voelen. (*Applaus*)

De voorzitter: Mijnheer Voets, ik dank u.

Collega's, u hebt ongetwijfeld de bekende radiostem gehoord.

Mijnheer Voets, als ik het heb over vrijwilligers, heb ik het natuurlijk ook over vrijwilligsters. Ik wil de dames niet tekortdoen.

Laudatio voor de Nationale Boomgaardenstichting

Il Sogno speelt 'Bomen die Dromen' van Rik Rabaey. (Applaus)

De voorzitter: Mijnheer Royen, beste Ludo, u bent voorzitter en oprichter van de Nationale Boomgaardenstichting. De Nationale Boomgaardenstichting is minder bekend maar daarom niet minder waardevol. De stichting wil de traditionele variëteiten hoogstamfruit als levend erfgoed bewaren. Meer dan honderd vrijwilligers zorgen er bij de stichting voor dat ook de landschappelijke waarde en de robuuste fruitteelt worden gevrijwaard.

De Nationale Boomgaardenstichting ligt me persoonlijk na aan het hart omdat ze ontstaan is in mijn eigen regio, Haspengouw. De Nationale Boomgaardenstichting begon als een clubje liefhebbers van hoogstamfruit maar is sinds de oprichting in 1984 uitgegroeid tot een professioneel gestructureerde vzw met een eigen sociale werkplaats.

Vanwege de meeropbrengst per hectare en de forse besparing op plukkosten schakelde de professionele fruitteelt vanaf midden vorige eeuw massaal over van hoogstamboomgaarden naar laagstammen. In Haspengouw, de op een na grootste fruitstreek van West-Europa, verdwenen alleen al honderden hectaren extensieve hoogstamboomgaarden. Ongeveer gelijktijdig vonden in deze regio de eerste ruilverkavelingen plaats om grote blokken landbouwgrond te creëren. Dat hield toen nog een kaalslag van het landschap in. De waarde van hoogstammen in het landschap werd toen nog over het hoofd gezien. Hoogstamboomgaarden

verloren dan wel hun economische betekenis, maar voor de natuur, de leefomgeving en de biodiversiteit zijn ze van onschatbare waarde.

Mijnheer Royen, toen de hoogstamboomgaarden in snel tempo verdwenen, besloot u als bioloog samen met de andere oprichters van de Boomgaardenstichting om takjes van de oude variëteiten hoogstammen af te knippen en opnieuw te enten. Zo is een collectie ontstaan van waardevolle, inheemse fruitrassen.

De passie voor hoogstamboomgaarden vormde bij jullie als stichters de drijfveer. Met weinig middelen, maar dankzij de jarenlang volgehouden inspanningen van u en de talrijke andere vrijwilligers, beschikt uw organisatie vandaag over een uitgebreide genenbank van de Vlaamse fruitvariëteiten. Meer dan drieduizend oude rassen bleven bewaard. Het merendeel zijn appels en peren. Daarnaast zijn er enkele honderden kersen- en pruimenrassen en tientallen variëteiten perzik, noot, kweeper, mispel enzovoort.

De Nationale Boomgaardenstichting plant niet alleen zoveel mogelijk hoogstambomen, ze beheert ook meer dan 100 hectare fruitgaarden. Aanplantingen gebeuren zowel op openbare domeinen als in particuliere tuinen. De sociale werkplaats voor langdurig werklozen doet het snoeiwerk. In het najaar komt de sapmobiël langs om het overtollige fruit tot sap te persen. Ondertussen is de Boomgaardenstichting actief in heel Vlaanderen en heeft zij meer dan 2200 leden. Elk jaar organiseren uw vrijwilligers demonstraties, cursussen, oogstfeesten en andere activiteiten rond fruit en delen zij daarmee hun liefde voor hoogstamfruit met het grote publiek. De Pruimenproefdag, de Nationale Fruittentoonstelling en de Kersenhappening in Alden Biesen lokken jaarlijks duizenden bezoekers.

Mijnheer Royen, beste Ludo, in een interview met de pers verklaarde u ooit dat het uw ultieme wens was dat uw levenswerk niet met u zou stoppen en dat de aloude hoogstamboomgaarden als waardevol cultuurerfgoed bewaard zouden blijven. De Gouden Erepennen die u vandaag ontvangt, is een hart onder de riem voor alle medewerkers die zich voor uw stichting engageren en dat ook in de toekomst hopelijk zullen blijven doen. Ik overhandig u dan ook deze Gouden Erepennen als teken van verdienste voor alle vrijwilligers die actief zijn in de milieu- en natuurverenigingen in Vlaanderen, maar ook in het bijzonder voor u voor uw belangeloze inzet gedurende al die jaren.

– De voorzitter overhandigt de gouden erepenning en de oorkonde aan de heer Ludo Royen. (Applaus)

De heer Ludo Royen, voorzitter Nationale Boomgaardenstichting (NBS):

Geachte ministers, parlementsleden, voorzitter, dames en heren, ik wil u van harte danken voor de eer die ons met deze onderscheiding te beurt valt, maar dan wel in naam van de hele milieusector in Vlaanderen.

De vrijwilliger staat centraal in de werking van de leefmilieusector, zodanig zelfs dat zonder vrijwilligerswerking een milieuorganisatie ondenkbaar is. Of het nu gaat om een megaorganisatie dan wel om een kleine lokale werkgroep, zonder de gedreven inzet van tal van vrijwilligers lukt het niet. Het doet deugd dat vandaag de werking van een kleine vereniging uit deze sector wordt belicht.

De NBS heeft er als vrijwilligersorganisatie al een periode van vier decennia op zitten, waarvan dertig jaar als vzw, en heeft op dit ogenblik ongeveer 2200 leden. Toen ik de uitleg van de werking van de vereniging hoorde, dacht ik: daar gaat mijn tekst. Ik had goed voorbereid wat we allemaal doen en hebben gedaan. Maar de voorzitter heeft me onderuitgehaald. *(Gelach)*

Ik ga dus improviseren. Wat we doen, is duidelijk. We zijn gestart in 1975 als kleine vereniging, een paar personen, nog geen vzw. We hadden de bedoeling hetgene dat in oude boomgaarden aanwezig was te behouden. Elk van ons heeft wel ouders of grootouders die een eigen boomgaard hadden, met Keulemannekens, IJzerappels, Beurré Chaboceau of de Jefkespeer in Brussel. Als hoogstammen vormden die werkelijk een buffer tussen de landbouwzone en de bewoning. Die buffer is langzaam maar zeker verdwenen. Die buffer is en blijft nodig. Maar die kun je niet meer herstellen met eigen lokale variëteiten als ze verdwenen zijn.

Als biologieleraar redeneerde ik dus: dat is erfelijkheid. We kunnen gewoon erfelijk materiaal verzamelen. Maar zo simpel is het niet. Als je een pit van een Jonagold bijvoorbeeld uitzaait, krijg je geen nieuwe Jonagold. Is de laatste pit van Jonagold verdwenen, is Jonagold verdwenen. De Sterappel of Bellefleurkes zijn weg als het laatste stukje weefsel weg is. In onze oude Volkswagen zijn we het hele Vlaamse land rondgereden, hebben overal stukken enthout genomen van deze bomen en opgeënt op een wilde onderstam.

Dat deden onze voorouders al honderden jaren. Wist u dat bij het begin van de vorige eeuw Belgen 75 procent van alle peervariëteiten hadden gevormd? Dat is de moeite waard om te verdedigen. Er blijft nog nauwelijks iets van over. En in deze moeilijke periode staan deze waarden meer en meer op de tocht.

Ik wil hier een lans breken om de hoogstamvariëteiten, de genetische diversiteit en de boomgaarden, niet verloren te laten gaan. Daarvoor is de hulp nodig van honderden vrijwilligers. Maar zij kunnen niet zonder de aansturing van een aantal vaste medewerkers. En precies daar bevinden zich vandaag de donkere wolken. Kleine verenigingen, zeker met een sociale werkplaats erbij, staan enorm onder druk. En zeker als een vereniging op verschillende punten werkt met werkervaringsprojecten en gesco-projecten van telkens maar twee of drie personen. Zij worden dubbel zo hard aangepakt.

Onze vereniging werkt in een zeer smalle niche – enkel hoogstamboomgaarden – met een heel breed werkterrein – heel Vlaanderen. Het is belangrijk dat we het werk kunnen voortzetten. Om die reden zijn we destijds als eerste erkend als gewestelijke thematische vereniging: we behandelen een thema in het hele gewest. Dat is niet te vergelijken met een vereniging die lokaal kan werken. Zonder deze steun halen de kleine organisaties het niet.

Dat is vandaag mijn punt: wij hebben iets opgebouwd in dertig jaar. Laat dat alstublieft niet in één jaar verloren gaan. We hebben voldoende redenen om het te behouden. Ik dank u. (*Applaus*)

De voorzitter: Dank u, mijnheer Royen. En mijn verontschuldigingen. Maar als u hier een verhaal vertelt uit de buik, is dat veel overtuigender dan een tekst. Dat is weer eens bewezen. En het is een prachtige streek natuurlijk, Haspengouw.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Geachte collega's, dames en heren ministers, graag nodig ik u nu, samen met de vertegenwoordigers van de laureaten en de genodigden, uit in de Zuilenzaal, waar het Vlaams Parlement u een lunch aanbiedt.

Die zal verder worden opgeluisterd door het muziekensemble Il Sogno. Ik noem toch nog eens de namen van de mensen die deze plechtigheid zo mooi begeleiden: Rudy Iemants, Martin Mahieu, Mathieu Lemaitre, Rik Rabaey, de componist, Gregory Soetaert, Inez Vanalderweireldt, Inge van der Weijde en Saskia Van Poelvoorde. (*Applaus*)

Hiermee zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vanmorgen.

Wij komen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 11.56 uur.